

Wiesław Długokęcki
Arnold Kłoczyński

Przygotowanie dokumentacji na potrzeby akredytacji kierunku studiów po wejściu w życie Krajowych Ram Kwalifikacji. (konspekt)

Krajowe ramy kwalifikacji dla szkolnictwa wyższego to szczególnie opis kształcenia, który kładzie nacisk na efekty kształcenia, jakim powinien sprostać student po ukończeniu nauki w ramach danego cyklu.

Przygotowanie dokumentacji na potrzeby akredytacji programowej, czyli akredytacji kierunku kształcenia dokonywanej przez PKA wymaga, oprócz wypełnienia raportu samooceny przygotowania około 30 – 40 załączników uzupełniających dane umieszczone w raporcie samooceny.

Wymagane dokumenty są bardzo zróżnicowane, wśród nich znajdują się: statuty, regulaminy, uchwały senatu i rad poszczególnych jednostek, opisy stosowanych procedur, sylabusy przedmiotów, przygotowane na potrzeby akredytacji wyjaśnienia i in.

Podstawowe dokumenty, które należy przygotować na potrzeby akredytacji kierunku:

uczelnia	<ul style="list-style-type: none">• Uchwała Senatu o przyjęciu statutu uczelni i Statut,• Uchwała Senatu określająca warunki rekrutacji• Uchwała określająca efekty kształcenia dla właściwego kierunku• Regulamin studiów
jednostka prowadząca kierunek	<ul style="list-style-type: none">• Strategia rozwoju jednostki• Zasady przyznawania i realizacji indywidualnego toku studiów,• Regulamin przyznawania świadczeń pomocy materialnej dla studentów oraz informacje o innych formach pomocy materialnej• Informacje dotyczące liczebności grup ćwiczeniowych, laboratoryjnych, językowych, seminaryjnych,• Protokoły z ostatniej sesji egzaminacyjnej,• Dokumentację procesu dyplomowania, w tym informacje dotyczące procesu dyplomowania,• Materiały dotyczące monitorowania karier zawodowych absolwentów• Regulamin samorządu studenckiego• Teczki osobowe pracowników
kierunek	<ul style="list-style-type: none">• Program• Plan studiów• Sylabusy przedmiotów• Regulamin praktyk• Prace egzaminacyjne, projektowe i inne dokumentujące efekty kształcenia (z ostatniego semestru),• Wykaz tematów prac dyplomowych z ostatniego roku,• Informacje dotyczące obsady seminarium dyplomowego,

	• Zestawienie publikacji naukowych z udziałem studentów co najmniej z ostatnich 3 lat.

Podstawową zasadą, która należy się kierować przy przygotowaniu potrzebnej dokumentacji jest zapewnienie wykazanie zgodności dokumentów z zapisami ujętymi w raporcie samooceny oraz wzajemnej korelacji przedstawionych dokumentów.

Nadrzędną rolę pełnią dokumenty ogólnouczelniane wyznaczające kierunki rozwoju uczelni. Punktem wyjścia dla opracowania dokumentacji jest **misja i wizja** rozwoju uczelni. **Misja** rozumiana jako określenie roli, którą wyznacza sobie uczelnia uzasadniając swoje zadania w obszarze rozwoju nauki i nie tylko - określa charakter uczelni. Misja określa główne kierunki rozwoju, na które położony jest nacisk w związku z realizacją roli uczelni. Celem dobrze określonej misji jest zapewnienie integracji zamierzeń strategicznych – długofalowych. **Wizja** natomiast to realistyczny i osiągalny obraz przyszłości uczelni, uwzględniający zwykle podstawowy obszar specjalizacji działalności, wartości realizowane na rzecz interesariuszy, zawiera mierniki długookresowego powodzenia, umiejętności i technologie służące sukcesowi.

- **Np. Jeżeli misją uczelni jest** „kształcenie cenionych absolwentów wyposażonych we wszechstronną wiedzę, umiejętności i kompetencje niezbędne w życiu gospodarczo-społecznym opartym na wiedzy oraz wnoszenie trwałego wkładu w naukowe poznanie świata i rozwiązywanie jego istotnych współczesnych problemów” a wizja określa, że „Kształcenie obejmuje szerszy wachlarz kierunków wzbogaconych o nowe wartościowe i użyteczne treści programowe przekazywane innowacyjnymi metodami nauczania. Badania naukowe będą realizowane zaawansowanymi metodami i obejmą nowe obszary tematyczne odpowiadające potrzebom współczesnego świata, kraju i regionu”, to w korelacji z tak sformułowanymi zadaniami powinny być sporządzone dalsze dokumenty,

czyli **strategia** jednostki prowadzącej kierunek. Strategia rozumiana jest jako kompleksowy kierunek rozwoju jednostki (Wydziału, Instytutu) i wytyczną postępowania osób odpowiedzialnych za proces decyzyjny w jednostce przy uwzględnieniu własnego potencjału kadrowego, organizacyjnego itd. Realizacja strategii podlega ocenie przez zastosowanie określonych kryteriów efektywności. Dokument określający strategię powinien zostać opracowany długofalowo i przyjęty przez radę jednostki, która prowadzi kierunek podlegający akredytacji.

- Dla przykładu: jednym z celów strategicznych jednostki podlegającej akredytacji a związanej blisko z realizacją misji i wizji uczelni, jest zapis o umocnienie więzi Wydziału z otoczeniem społecznym i gospodarczym regionu, pozyskanie interesariuszy zewnętrznych dla długofalowej współpracy w zakresie oceny jakości kształcenia i dostosowania do rynku pracy

Ze strategii wynika **koncepcja kształcenia** realizowana w danej jednostce. Koncepcja może stanowić odrębny dokument bądź jest określona w innych materiałach, które zawierają te zapisy, np. Statut uczelni lub Strategia rozwoju jednostki prowadzącej kierunek.

Koncepcja kształcenia **jest** zazwyczaj związana jest z kilkoma czynnikami np. potrzebami rynku, dlatego określenie interesariuszy zewnętrznych jest konieczne, np. ich wpływ na kształtowanie programu. Należy to wykazać w przygotowanej dokumentacji udział interesariuszy w przygotowaniu koncepcji kształcenia, czyli:

-
- przedłożyć odpowiednie umowy określające warunki współpracy.
 - umowy powinny zawierać elementy ważne dla obu stron, z punktu widzenia potrzeb uczelni umowa z pracodawcą jest związana z wpływem na praktyczną stronę kształcenia.
 - Interesariusze opiniują programy nauczania i współpracują nad organizacją praktyk studenckich lub prowadzeniem zajęć praktycznych. Udokumentowaniem jest tekst umowy zawierający te ustalenia.

Koncepcja powinna być ujęta w formie krótkiego ale zwięzłego dokumentu, którego rozszerzeniem są dalsze załączniki np.:

- program kształcenia,
- opis systemu zapewniania jakości kształcenia

Koncepcja kształcenia określa warunki budowania **programów**, które realizują wszystkie powyższe założenia.

Program powinien posiadać wyraźne odniesienia do założeń wizji i misji uczelni, rozwoju strategicznego jednostki prowadzącej dany kierunek i określonej koncepcji kształcenia przyjętej w jednostce.

1. Dokument lub zespół dokumentów stanowiący opis programu kształcenia powinien zawierać:

- związek z misją uczelni i strategią rozwoju jednostki prowadzącej kierunek,
- informacje o obszarze lub obszarach studiów, dla których został stworzony,
- informacje o poziomie kształcenia i profilu kształcenia,
- opis sylwetki absolwenta i tytuł, jaki uzyska absolwent,
- cele kształcenia,
- zasady rekrutacji,
- informacje o: strukturze kształcenia, zasobach kadrowych i działalności naukowo badawczej, która stanowi podstawę prowadzonego kierunku studiów.
- informacje na temat infrastruktury materialnej, jaką dysponuje jednostka prowadząca kierunek,
- informacje o sposobach prowadzenia niektórych zajęć,
- informacje o zasadach funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, w tym mechanizmy doskonalenia programu kształcenia i sposób uwzględnienia wyników analizy zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy,

- wizję rozwoju programu oraz jego unikalne walory, wynikające ze specyficznych zasobów i doświadczeń uczelni i jednostki lub współpracy zagranicznej.

Przygotowanie dokumentacji związanej z programem wymaga spełnienia kilku ważnych warunków ujętych w postaci osobnych dokumentów zawierających:

- Opracowane kierunkowe efekty kształcenia zgodne z obszarowymi efektami kształcenia (precyzyjne określenie zakładanych efektów kształcenia dla kierunku umożliwi stworzenie sylabusów, które stanowią element opisu procesu kształcenia. Sylabusy powinny być dopasowane do programów studiów i zrozumiałe dla słuchaczy)
- Sposoby weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia poprzez określenie kryteriów weryfikacji.
- Przykłady prac zaliczeniowych, które sprawdzają czy, i w jaki sposób, zakładane efekty zostały zrealizowane. Dotyczy to wszystkich zakładanych efektów kształcenia możliwych do weryfikacji.
- Określenie zasad dyplomowania.
- Sposób wyliczania punktów ECTS przypisanych do poszczególnych modułów.

2. Dokumentacja dotycząca zarządzania kierunkiem obejmuje akty prawne i regulacje, które odnoszą się do sposobu zarządzania kierunkiem, czyli struktury procesu decyzyjnego i zakresu kompetencji osób, odpowiadających za właściwe prowadzenie kształcenia na kierunku podlegającym akredytacji, są to:

- Opis struktury jednostki ze wskazaniem zakresu kompetencji poszczególnych osób,
- Zakresy obowiązków wszystkich pracowników
- Opis systemu zapewniającego odpowiednią jakość kształcenia, czyli
- Opis systemu oceniającego właściwe funkcjonowanie systemu zapewniania jakości kształcenia.

WNIOSKI:

- Przygotowane dokumenty muszą wykazywać, że kształcenie na danym kierunku jest częścią szerszej strategii związanej z przyjętą przez jednostkę koncepcją kształcenia wpisującą się w misję i wizję rozwoju uczelni.
- Dokumenty powinny być ze sobą skorelowane, powinny wskazywać istnienie logicznych związków pomiędzy poszczególnymi elementami kształcenia.
- Dokumentacja powinna pokazać, że przyjęte rozwiązania mają charakter systemowy a nie stanowią zespołu działań doraźnych.
- Zarówno raport samooceny, jak też załączniki powinny koncentrować się na jakości kształcenia - istnieniu systemu zapewniania i oceny jakości kształcenia na kierunku podlegającym akredytacji.